

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/216/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7813203557
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Miroslav Soga
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2016:7813203557.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Miroslava Sogu a sudcov JUDr. Dany Popovičovej a JUDr. Táni Veščičikovej, v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., IČO: 26 429 705, Politických vězňů 1272/21, Nové Město, Praha 1, Česká republika, zastúpený Fridrich Paľko s.r.o., IČO 36 864 421, Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanej O. Š., bývajúcej v P. - U., F. X, o 416,00 eur a prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu v Rožňave zo dňa 16.1.2015 č.k. 10C/353/2013-82 takto

rozhodol:

P r i p ú š ť a čiastočné späťvzatie návrhu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 416,00 eur od 30.1.2010 do zaplatenia , v tejto časti z r u š u j e rozsudok a konanie zastavuje.

V ostatnej časti p o t v r d z u j e rozsudok.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa domáhal zaplatenia sumy 416,00 eur a náhrady trov konania. V štádiu odvolacieho konania vzal späť žalobu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zo sumy 416,00 euro od 30.1.2010 do zaplatenia. Návrh odôvodnil tým, že indosatár je nadobúdateľ všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 1.4.2009 na zmenkovú sumu 416,00 eur, pričom sa zaviazala k úhrade úroku vo výške 0,25% denne od 30.1.2010. Indosovaná zmenka je opatrená doložkou na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia. Do jej textu bol poňatý záväzok žalovanej zaplatiť za túto zmenku pri predložení náhrad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25% úrokom od 30.1.2010. Za miesto splatenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ nič neuhradil. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou bez protestu indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou. Žalobca žiadal, aby súd podľa článku 7 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vydal rozsudok, ktorý uloží žalovanému do 3 dní uhradiť žalobcovi zmenkovú istinu s príslušenstvom. Žalobca nežiadal pojednávanie a k žalobe pripojil listinné dôkazy.

Súd prvého stupňa preskúmaným rozsudkom najprv pripustil čiastočné späťvzatie návrhu v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne zo sumy 416,00 eur od 30.1.2010 do zaplatenia, v tejto časti zrušil rozsudok a konanie zastavil. V ostatnej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal.

Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je nedôvodná a preto ju zamietol. Vychádzal z toho, že podaná žaloba spĺňa podmienky na konanie v zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou

sporu, nakoľko žalobca je obchodnou spoločnosťou so sídlom na území Českej republiky a žalovaná je fyzickou osobou, ktorá má bydlisko na území Slovenskej republiky. Predmetom konania je cezhraničný spor, pričom hodnota nepresahuje 2000.- eur bez príslušenstva, čo je v súlade s článkom 2 a 3 citovaného nariadenia.

Predmetom konania je spor zo zmenky. Zmenka bola vystavená podľa slovenského práva s miestom vystavenia i platobným miestom nachádzajúcim sa na území SR.

Súd prvého stupňa v prvom rade posúdil platnosť zmenky z hľadiska jej formálnych náležitostí vyžadovaných zákonom č. 191/1950 Zb. - zákon zmenkový a šekový. Predložená zmenka je vlastnou zmenkou, ktorá je upravená v článku 1 druhej časti zákona.

Podľa § 75 zákona č. 191/1950 Zb.:

Vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina napísaná,
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu,
3. údaj zročnosti,
4. údaj miesta, kde sa má platiť,
5. meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť,
6. dátum a miesto vystavenia zmenky,
7. podpis vystaviteľa.

Podľa § 77 zákona č. 191/1950 Zb.:

1/ Pokiaľ to neodporuje povahe vlastnej zmenky, platia pre ňu ustanovenia dané pre cudziu zmenku o indosamente, zročnosti, platení, postihu pre nezaplatenie, platení pre česť, odpisoch, zmenách, premičaní, dňoch pracovného pokoja, počítaní lehôt a zákazu dní odkladu.

2/ Pre vlastnú zmenku platia ďalej ustanovenia o cudzích zmenkách splatných u tretej osoby alebo v inom mieste než je bydlisko zmenečníka, o úrokovej doložke, o nezrovnalostiach v údajoch zmenkovej sumy, o následkoch podpisu zmenky za podmienok § 7, o následkoch podpísania osobou, ktorá konala bez oprávnenia zastupovať alebo ktorá prekročila takéto oprávnenia a o blankozmenke.

3/ Rovnako platia pre vlastnú zmenku ustanovenia o zmenečnom ručení, v prípade § 31 ods. 4 platí, že sa zmenečné ručenie, ak nie je udané, za koho sa prejíma, prejíma za vystaviteľa vlastnej zmenky.

Podľa § 5 zákona č. 191/1950 Zb.:

1/ V zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

2/ Úrokovú mieru treba udať v zmenke; ak chýba tento údaj, platí úroková doložka za nenapísanú.

3/ Úrok sa počíta od dáta vystavenia zmenky, pokiaľ nie je určený iný deň.

Podľa § 11 zákona č. 191/1950 Zb.:

1/ Každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom /rubopisom/.

2/ Ak pojal vystaviteľ do zmenky slová "nie na rad" alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme s účinkami obvyčajného postúpenia /cesie/.

3/ Zmenku možno indosovať /previesť rubopisom/ aj na zmenečníka, nech prijal zmenku alebo nie, na vystaviteľa alebo na každú inú zmenečne zaviazanú osobu. Tieto osoby môžu zmenku ďalej indosovať.

Podľa § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.:

1/ Majiteľ môže postihom žiadať:

1. zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané,
2. šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti,
3. trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy,
4. odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dojednanej výške.

Podľa § 33 ods. 1, 2 zákona č. 191/1950 Zb.:

1/ Zmenku možno vystaviť:

na videnie, na určitý čas po videní, na určitý čas po dáte vystavenia, na určitý deň.

2/ Zmenky s iným časom zročnosti alebo s postupnou zročnosťou sú neplatné.

Súd prvého stupňa preskúmal predloženú zmenku a zistil, že ide o vlastnú zmenku, ktorá má uvedené dve možnosti zaplatenia, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. V zmenke sú totiž uvedené dve údaje o zročnosti, čo spôsobuje neurčitost' dohody o zročnosti v súlade s § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Neurčitý údaj zročnosti zmenky je spôsobený zápismi údajov na zmenke, keď zo zápis "zaplatím za túto zmenku pre predloženie" je uvedená zročnosť zmenky na videnie a z údajov "na platenie predložiť v lehote štyroch rokov od vystavenia" je uvedená zročnosť zmenky na určitý čas po dате vystavenia. Jedná sa teda o neurčitý údaj zročnosti, resp. o zročnosť postupnú, ako je to uvedené v ust. § 33 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. Takáto zmenka sa považuje za neplatnú /rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 1Obdo/59/2010/. Problematiku zročnosti zmenky upravuje § 33 a nasledujúce zákona č. 191/1950 Sb., kde sú taxatívne vymenované štyri spôsoby, ktorými je možné stanoviť zročnosť. Iný spôsob určenia zročnosti zakladá neplatnosť zmenky /rozsudok Najvyššieho súdu SR 1Obou23/2010, rozsudok Vrchného súdu v Prahe 9Cmo/504/1998/. Prvý spôsob zročnosti zmenky je, že sú zročné na videnie - vistazmenky. Druhý spôsob zročnosti zmenky je na určitý čas po videní nazývané lehotové vistazmenky. Tretí spôsob je určitý čas po vystavení, nazývané datozmenky. Štvrtý spôsob zročnosti zmenky je fixná zmenka, ktorá má uvedený konkrétny dátum zročnosti, pričom je prípustný aj opisný spôsob, ak z neho vyplýva konkrétny deň, v ktorý sa má platiť. V prejednávanej veci bola určená kombinovaná zročnosť a to jednak na videnie a jednak fixná zmenka s povinnosťou platenia v lehote štyroch rokov od vystavenia.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že predložená zmenka žalobcom nemala náležitosti podľa 33 ods. 1 zákona č. 191/1950 Sb., a preto je v zmysle ods. 2 citovaného paragrafu neplatná. Preto súd žalobu zamietol. Zároveň posúdil uplatnený nárok aj v súvislosti s právnou úpravou viažucou sa na ochranu spotrebiteľa z dôvodu, že predložená zmenka bola vystavená ako súčasť zmluvy o úvere uzavretou medzi právny predchodcom žalobu a žalovanou.

Súd prvého stupňa v konaniach o právach z indosovanej zmenky v zásade neskúma kauzu pôvodného právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Právna konštrukcia indosácie zmenky s využitím tretej osoby umožňuje od žalovaného ako spotrebiteľa vymôcť jednak plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky a jednak plnenie úrokov a poplatkov v rozpore s povinnosťou poskytovateľa úveru uvádzať v zmluvách ročnú úrokovú sadzbu a RPMN.

Právny inštitút zmenky je síce založený na prísnej formálnosti zmenkových vzťahov, avšak táto formálnosť samotná by nemala vychyľovať práva zo zmenkového vzťahu v prospech jednej zo zúčastnených strán. Zmenkový dlžník a zmenkový veriteľ sú formálne v právne rovnocennom postavení, avšak faktická situácia môže byť odlišná. Navyše dochádza k situácii, že zmenka je využívaná vo vzťahu k tým subjektom, od ktorých nie je možné očakávať hlbšie právne povedomie, čo pre nich môže mať celkom fatálne následky v podobe vzniku dlhovej špirály.

Nie je možné totiž prehliadať možné zneužitie zmenkového inštitútu v neprospech jednej zmluvnej strany. Nakoľko zmenka bola vystavená žalovanou v súvislosti s uzavretou spotrebiteľskou zmluvou o úvere, súd ex offio preskúmal zmluvné podmienky v časti vyplňacieho práva zmenky a preto bez platnej dohody o vyplňacom práve nemôže byť platná zmenka.

Súd prvého stupňa v danom prípade postupoval podľa Občianskeho súdneho poriadku, Občianskeho zákonníka a z. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, v súlade so Smernicou Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, smernicou 2008/48/EHS a smernicou č. 2005/29/ES.

Podľa čl. 2 písm. a/ smernice 93/2013 EHS ba účely tejto smernice "nekalé podmienky" znamenajú zmluvné podmienky definované v čl. 3.

Podľa čl. 3 ods. 1 a 2 smernice zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Skutočnosť, že určité aspekty

podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Podľa § 121 Občianskeho súdneho poriadku netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

Podľa § 52 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 1, 2, 4 písm. k/ a 5 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plneniam cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré k) požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku.

Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v platnom znení ku dňu uzavretia zmluvy v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva /vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere/ vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

V zmysle ust. § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Súd prvého stupňa mal za to, že zmenka slúži ako zabezpečovací právny prostriedok zo spotrebiteľského vzťahu, pričom v rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C - 419/2011 zo 14.3.2013 /Česká sporiteľňa, a.s. proti Geraldovi Feichterovi/ samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie žalovaného ako spotrebiteľa. Podľa

záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie žalovaného ako spotrebiteľa.

Dohoda o vyplnení zmenky je obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, teda jej obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté. Samotné dojednanie v čl. 17 VOP, podľa ktorého "zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky", je v priamom rozpore s ustanovením § 4 ods. 6 z. č. 258/2001 Z. z. V zmysle zmenky sa zmenková suma úročí zmenkovým úrokom 0,25 % denne odo dňa, kedy sa stal v zmysle čl. 4 všeobecných podmienok poskytnutia úveru splatný celý dlh. K samotnému vyplneniu zmenky teda veriteľ ako remitent pristúpil až v príčinnej súvislosti so zosplatením celého dlhu, pričom k zosplateniu dlhu došlo z dôvodu neplnenia zmluvných záväzkov zo strany spotrebiteľa. Dojednanie dohody o vyplnení zmenky súd považuje za podmienku, ktorá je v zmysle čl. 2 písm. a/ v spojení s ustanovením prílohy ods. 1 písm. c/ smernice 93/13 EHS výslovne nekalá, nakoľko ide o podmienku, ktorej účinkom a dôsledkom by bolo priznanie za neplnenie záväzku zo strany spotrebiteľa neprimerane vysokého príslušenstva pohľadávky - zmenkový úrok 0,25 % denne.

Zmluvné dojednanie - dohodu o vyplnení zmenky súd považuje za také dojednanie, ktoré umožňuje v rozpore s ustanovením § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka požadovať od spotrebiteľa neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Takéto zmluvné dojednanie predstavuje neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve. Podľa § 54 ods. 5 Občianskeho zákonníka neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Sadzba zmenkového úroku 0,25 % denne predstavuje 91,25 % ročne, čo je podľa názoru súdu v rozpore s dobrými mravmi. Svojou podstatou ide teda o sankčné plnenie, k plynutiu ktorého dochádza výlučne na základe porušenia zmluvných povinností zo strany dlžníka. Podľa právnej úpravy účinnej v SR od 15.1.2009, konkrétne ustanovenia § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka platí, že ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ, možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky stanovenej nariadením vlády SR č. 87/1995 Z.z. Z uvedeného vyplýva, že pri vystavení neúplnej zmenky s úrokom 0,25 % denne, kde o obhádzanie uvedeného zákonného ustanovenia so zámerom získať v prípade porušenia zmluvných povinností od dlžníka sankčné plnenie v neprimeranej výške.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že dohoda o vyplnení zmenky, obsiahnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, je právnym úkonom obchádzajúcim zákon, ktorý je v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatný a preto sankčný úrok vpísaný v zmenke vo výške 0,25 % denne spôsobuje neplatnosť zmenky.

Súd prvého stupňa zistil, že vyššie oboznamovaná úverová zmluva neobsahuje zákonné náležitosti v zmysle § 4 ods. 2 písm. h/, i/, j/, k/ zákona č. 258/2001 Z. z. V zmluve totiž absentuje ročná úroková sadzba a RPMN, priemerná hodnota RPMN a rozpis splátok a preto v súlade s § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. sa považuje úver za bezúročný a bez poplatkov.

Aj z vyššie uvedených dôvodov bolo potrebné žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

Výrok o trovách konania sa opiera o ust. § 142 ods. 1 O. s. p. Neúspešnému žalobcovi nevznikol nárok na náhradu trov tohto konania a úspešná žalovaná si trovy konania neuplatnila.

O trovách konania rozhodol s poukazom na ust. § 142 ods. 1 O.s.p., pričom neúspešnému žalobcovi nepriznal náhradu trov konania a žalovaná si žiadne preukázateľné trovy neuplatnila.

Proti tomuto rozsudku sa včas odvolal žalobca.

Jeho odvolanie smeruje proti výroku, ktorým súd zamietol zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo zmenkovej sumy a voči výroku, ktorým súd zamietol 6 % ročný úrok odo dňa doručenia žalobného návrhu žalovanému, ako aj voči výroku o nepriznaní náhrady trov konania žalobcovi.

Nesúhlasil so záverom súdu prvého stupňa, že zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi, a preto v tejto časti je zmenka neplatná pre rozpor s dobrými mravmi. Poukázal na to,

že zmenku vystavil žalovaný dobrovoľne, podpísal ju, pričom išlo o prejav jeho slobodnej vôle. Sadzba zmenkového úroku je napísaná na zmenka a bola mu známa v čase vystavenia zmenky. Žalovaný mal teda vedomosť, že sadzba zmenkového úroku predstavuje 0,25 % denne a s takouto sadzbou súhlasil. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR 25Cdo 1839/2000, ako aj na ďalšie rozhodnutia okresných súdov a Krajského súdu v Nitre 5Co/16/2000. Vzhľadom na to navrhol zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa tak, že návrhu v celom rozsahu vyhovie a prizná aj trovy celého konania, vrátane trov odvolacieho konania vo výške 38,27 eur a režijný paušál.

Žalobca podaním zo dňa 22. 12. 2015 oznámil súdu, že berie návrh späť čiastočne, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, čím si žalobca uplatnil v tomto konaní len zmenkový úrok vo výške 0,06 % denne. Vzhľadom k tomu teda žalobca neuplatňuje zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne, ale žiada súd o priznanie zmenkového úroku len v časti o 0,06 % denne. V ostatnej časti ponecháva návrh bez zmeny.

Krajský súd na základe podaného odvolania vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), podľa § 212 ods. 1 O.s.p. preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Predovšetkým odvolací súd v súlade s písomným podaním žalobcu zo dňa 22.12.2015 pripustil čiastočné späťvzatie žaloby v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne zo sumy 416,00 eur od 19.05.2009 do zaplatenia, a preto v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie o tejto časti nároku zastavil.

Pokiaľ ide o odvolanie žalovaného už po čiastočnom späťvzatí žaloby, a to v časti o uplatnenie zmenkového úroku vo výške 0,06 % denne, odvolací súd nepovažuje odvolanie žalobcu za dôvodné. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa je zrejmé, že súd založil svoje rozhodnutie o zamietnutí žaloby na zistení, že dohoda o vyplnení zmenky obsiahnutá vo Všeobecných podmienkach pre poskytnutie úveru je v priamom rozpore s § 4 ods. 6 zákona 258/2001 o spotrebiteľských úveroch a o zmene zákona o obchodnej inšpekcii v znení účinnom od 31.12.2010, teda aj v čase uzavretia úverovej zmluvy. Teda je neplatná v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Z neplatnej dohody nie je preto možné priznať žalobou uplatnené zmenkové úroky. S týmto záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje a v tomto smere poukazuje na dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa stotožňuje, a preto s poukazom na ust. 219 ods. 1, 2 O.s.p. rozsudok ako vecne správny aj v tejto časti potvrdil.

Na zdôvodnenie správnosti tohto záveru odvolací súd uvádza nasledovné:

Dňa 20.10.2015 prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR a obchodnoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR spoločné stanovisko k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa v nasledujúcom znení:

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že :

1. pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2. pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu

posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

Stanovisko je uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 8/2015 pod číslom 93.

Z vyššie citovaného stanoviska vyplýva, že ak vystaviteľom zmenky je spotrebiteľ, čo nepochybne bolo preukázané aj v prejednávanej veci, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená, v danom prípade zákon 258/2001 Z.z. v znení účinnom ku dňu 18.12.2008.

Takto postupoval aj súd prvého stupňa, keď po zistení, že žalovaná uzavrela s právnym predchodcom žalobcu zmluvu o spotrebiteľskom úvere, súčasťou ktorej je aj dohoda o vyplnení zmenky (článok 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru), skúmal (ne)platnosť tejto dohody o vyplňovacom práve z hľadiska jej súladu so zákonom 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 1.1.2008 do 31.12.2010.

V zmysle ust. § 4 ods. 6 zákona 258/2001 Z.z. v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom (§ 39 Obč. zák.).

Z článku 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré sú súčasťou zmluvy o úvere uzavretej medzi účastníkmi konania, je zrejme nasledovné znenie dohody o vyplnení zmenky: „Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najneskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatným celý dlh.

Vyššie uvedená dohoda umožňuje vyplniť zmenkovú sumu vo výške všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky, čo je v priamom rozpore s obmedzením vyplývajúcim z citovaného zákonného ustanovenia § 4 ods. 6, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru.

V tejto časti (oddeliteľnej od ostatného obsahu zmluvy) je teda zmluva, t.j. dohoda o vyplnení zmenky v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zákona 258/2001 Z.z., a teda neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, preto súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, ak zmenkové nároky zo zmenky vyplnenej na základe neplatnej dohody o vyplnení zmenky žalobcovi nepriznal.

Práva uplatnené z takejto zmenky (vyplnenej v rozpore s ust. § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z.) sú uplatnené v rozpore so zákonom i s dobrými mravmi, a preto ich nemožno žalobcovi priznať.

Vzhľadom na neplatnosť dohody o vyplnení zmenky z vyššie uvedených dôvodov (pre rozpor so zákonom 258/2001 Z.z.) sú bez právneho významu úvahy súdu o posúdení dohody o vyplnení zmenky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, lebo (ne)správnosť týchto úvah nemá vplyv na vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Odvolačiami námietkami viažucimi sa k týmto dôvodom zamietnutia žaloby sa preto odvolací súd nezaoberal, keďže aj prípadná nesprávnosť týchto záverov nemôže privodiť priaznivejšie rozhodnutie vo veci v prospech žalobcu vzhľadom na neplatnosť dohody o vyplnení zmenky pre rozpor so zákonom.

K ďalším odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné :

V zmysle ust. § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak ich vykonanie je nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, avšak o tom, ktoré z označených dôkazov budú vykonané, rozhodne súd. Nejde pritom o svojvoľu súdu, ale o zabezpečenie hospodárnosti a efektívnosti súdneho konania, t.j. vykonávanie dôkazov na preukázanie skutočností, ktoré sú relevantné z hľadiska rozhodnutia vo veci. Okrem dôkazov navrhnutých účastníkmi konania môže súd vykonať aj iné dôkazy, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd teda nie je obmedzený pri vykonávaní dôkazov iba možnosťou vykonať dôkazy navrhnuté účastníkmi, ale môže vykonať aj ďalšie dôkazy, ak je to pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné a tieto si môže zabezpečiť aj sám.

V prejednávanej veci bol takýto postup nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci, pričom Občiansky súdny poriadok je subsidiárne využiteľný aj v prípade konaní podľa Nariadenia a postup súdu v zmysle § 120 ods. 1 tretej vety O.s.p. bol teda dôvodný. Vychádzajúc z citovaného stanoviska č. 93/2015 v bode I.1 bolo povinnosťou súdu vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci ex offio zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Vzhľadom na vedomosť súdu z iného súdneho konania, že žalobcom predložená zmenka zabezpečuje nároky zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere, postupoval súd prvého stupňa v súlade s ust. § 120 ods. 1 O.s.p., keď si zabezpečil listinné dôkazy, z ktorých mohol posúdiť jednak platnosť úkonu, v ktorom má nárok základ (úverovej zmluvy), ale aj platnosť samotnej dohody o vyplňovanom práve, ktorá bola podkladom pre vyplnenie zmenky ako dôkazu predkladaného žalobcom na preukázanie svojho nároku. Keďže súd na základe vykonaného dokazovania spoľahlivo zistil, že na strane žalovanej ide o spotrebiteľa, poskytol žalovanej ex offio ochranu, keď žalobou uplatnený nárok skúmal aj z hľadiska jeho (ne)súlady s normami na ochranu spotrebiteľa (§ 52 až 54 Občianskeho zákonníka a zák. č. 258/2001 Z.z.), a ak za tým účelom vykonal dôkazy, ktoré účastníci nenavrhli, nemožno mu vytýkať porušenie práva na spravodlivý proces.

Pokiaľ ide o odvolaciu námietku, v zmysle ktorej súd prvého stupňa nerešpektoval ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. a v ktorej žalobca vytýkal súdu, že hoci sama žalovaná nemohla vzniesť kauzálné námietky voči majiteľovi zmenky, urobil tak súd sám, odvolací súd uvádza, že rigidná aplikácia ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. by spôsobila spotrebiteľovi neprimerané ťažkosti pri až následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv (ust. § 17 cit. zákona obsahuje úpravu, podľa ktorej kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka). Prijatie výkladu smerujúceho k povinnosti spotrebiteľa bez výhrad uspokojiť veriteľa - nadobúdateľa indosovanej zmenky a až následne ho žalovať o náhradu škody, s povinnosťou v takomto konaní dokazovať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka, by v konečnom dôsledku viedlo k prenosu povinností na spotrebiteľa spôsobom, ktorý je podľa právnej úpravy ochrany spotrebiteľa neprijateľný. V prípade záveru, že pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky súd nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, či zhodnotiť platnosť zmenky samotnej, išlo by o neprijateľné zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity (viď odôvodnenie vyššie citovaného stanoviska č. 93/2015).

Napriek skutočnosti, že žalovaná v konaní výslovne nenamietla, že zmenka je neplatná, súd správne skúmal jej platnosť, vychádzajúc zo záveru, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ (právo patrí bdelym) v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu,

ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Uvedené opakovane skonštatoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (uznesenie zo 16. januára 2013 sp. zn. 6MCdo/9/2012, z 21. marca 2012 sp. zn. 6Cdo/1/2012 a uznesenie sp. zn. 5Cdo/61/2012). Aj v prípade tohto princípu platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, realite praktického života odporuje požiadavka podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov spotrebiteľmi. Na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa. Aj v zmysle rozsudku Európskeho súdneho dvora sp. zn. C-419/2001 zo 14.3.2013 (Česká sporiteľňa, a.s. proti Geraldovi Feichterovi) samotný Európsky súdny dvor v konaní pri uplatnení práva zo zmenky z úradnej moci skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa. Podľa záverov tohto rozhodnutia napriek tomu, že v danom prípade sa jedná o vzťah uplatnený na základe zmenky ako abstraktného cenného papiera, je povinnosťou súdu skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa.

Ust. § 17 zák. č. 191/1950 Sb. neustanovuje výslovne, kto a aké námietky uplatňovať môže, ale kedy ich uplatňovať nemôže. Záver, kto a kedy ich uplatňovať môže, tak z tohto ustanovenia vyplýva len a contrario (Kovařík Z.: Zákon směneční a šekový. Komentář, C.H.BECK 2014, str. 96). Citované ustanovenie tak výslovne nezakazuje, aby súd na kauzálne námietky prihliadal ex offo. To je dôležitá aj z hľadiska práva Európskej únie. Súdny dvor sa vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách ex offo, neskôr vyslovil, že ich musí skúmať ex offo a že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takýchto prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom EÚ.

Ani samotné Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých krytie je zmenka určená. Článok 7 ods. 3 Nariadenia hovorí, že súd v prípade pasivity žalovaného „vydá rozsudok“ nehovorí, že žalobe musí vyhovieť.

Z uvedeného plynie, že nič nebráni súdu, aby ex offo skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky.

V slovenskom právnom poriadku navyše platí ust. § 5b zák. č. 250/2007 Z.z., ktoré ukladá orgánu rozhodujúcemu o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliadať aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premĺčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

V čase rozhodovania odvolacieho súdu je účinný zákon 438/2015 Z.z., ktorým sa zmenil a doplnil aj zákon č. 191/1950 Sb. zmenkový a šekový v znení zák. 659/2007 Z.z. a 492/2009 Z.z.

V zmysle ust. § 17 ods. 2 zák. 191/1950 Sb. v znení zák. 438/2015 Z.z. v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky, sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa ods. 1 ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade tzv. spotrebiteľských zmienok povinnosťou súdu je ex offo prihliadať na námietky, ktoré by mohol vzniesť spotrebiteľ, a to aj v prípade, že sa ich sám nedovoľáva. Táto povinnosť súdu je výslovne zákonom upravená, pričom vyššie citované ustanovenie má procesnoprávny charakter, lebo upravuje procesnú činnosť súdu a vzťahuje sa teda aj na konania začaté na súde pred účinnosťou novely zák. 438/2015 Z.z. vzhľadom na chýbajúce prechodné ustanovenia zák. 438/2015 Z.z. k úprave účinnej od 23.12.2015. Procesná norma odo dňa nadobudnutia

svojej účinnosti pôsobí na všetky živé spory prebiehajúce na súdoch, za situácie, že zákonodarca nestanovil osobitný (intertemporálny) režim.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov sú odvolacie námietky žalobcu nedôvodné a nespôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, z ktorého dôvodu odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa ust. § 219 O.s.p., vrátane výroku o trovách prvostupňového konania potvrdil.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný, nemá preto právo na náhradu trov konania, úspešnej žalovanej trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach jednohlasne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.